

vellet; tametsi inter omnes mortuos solus sim liber ab omni culpa, attamen in morte mea et tormentis meis omni destitutor adjutorio et subsidii solatio.

DISCURSUS XII.

DE PROSTRATIONE CORPORIS ET FACIEI SALVATORIS
SUPER NUDAM TERRAM.

IDEA SERMONIS. — 1. Christus genuflexus et prostratus oravit in horto. — 2. Christus in hac prostratione instar mancipii se compositus ad excipienda verbera. — 3. Christus pondere peccatorum nostrorum pressus, procidit in terram. Omnia peccata nostra translatâ fuerunt super humeros Christi. Quia de causa peccata nostra Christo fuerint gravissima. Simile Agostonis cum peccatore. — 4. Christus peccatis nostris oneratus præ confusione erubuit faciem suam levare in celum. — 5. Christus procidit in terram, hominem sibi reconciliare et maledictionem Adæ terminare volens. — 6. Procidit in terram super faciem suam ut terrenos liberaret et pristinam imaginem repararet. — 7. Procedit Christus in faciem suam super terram ut tolleret ex ea idololatriam.

Et progressus pusillum, procidit in faciem suam.
Matth., xxvi, 39.

1. — Sanctus Apostolus Redemptorem nostrum in sua passione delineatur, ita ad Philippienses scribit¹: *Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis: propter quod et Deus exaltavit illum et donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur.* Et vero quicquid illis verbis a S. Apostolo dicitur, in Christo Domino plene adimpletur, siquidem genua sua flectendo, pronoque corpore et facie in terram se prosternendo, cultum meruit adorationis, ut scilicet in honorem sacratissimi nominis ejus omnia flectantur genua, cœlestium, terrestrium et infernorum. Porro S. Marcus ait²: *Cum processisset paululum, procidit super terram.* S. Lucas vero subjungit³: *Positis genibus orabat, id est, ut S. Bernardinus declarat⁴:* *Genuflexit capite inclinato et vultu in terram defixo; nam qualis erat consistentia mentis, in eamdem transformabat et corpus. Subiecta enim erat per omnia Christi anima voluntati paternæ.* In illum igitur corporis situm, velut servus et mancipium quoddam, se compositus, ut se promptum declararet ad suscipendas omnes imminentis passionis percussionses.

3. — *Procidit.* In terram corpus suum corrue permisit, veluti ab immenso omnium peccatorum generis humani pondere pressus. Tametsi enim de hoc divino Atlante sacer textus testimonium perhibeat, quod scilicet⁵ *appendit tribus digitis molam terræ et librat in pondere montes;* attamen ponderosissimo culparum nostrorum reatu onustus procidit. Certum est enim, quod omnia scelera per

« cans se per mortem prosterendum et tanquam vermem calcandum. » Simon de Cassia notat, quod licet Christus Deus ille fuerit, « quem adorant Dominationes, tremunt Potestates; » nihilo minus adeo profunde se humiliaverit; ita enim scribit⁶: « Solerti verbo alias Evangelista dixit: *Positis genibus.* Effectus et signa in omnibus pauperi piantur ex hoc, quod qualis est in virtutum actionibus anima, tale in correspondentibus actibus statuit corpus. Anima per omnia humiliata, in oratione, motu, gestu et in omnibus moribus corpus deprimit et inclinat. » Lucas Brugensis in Matthæum ita scribit⁷: « Pronus in terra, tum pro reverentia Paternæ Majestatis, tum præ angustia animi proprii; ostendit enim hic habitus, gestus que orantis partim humilitatem mentis, ut ait S. Hieronymus, partim animi desolationem. » Beda similiter hanc Christi super faciem suam pronitatem humiliati adscribit, inquiens⁸: « Ruit in faciem, ut humilitatem mentis habitu carnis ostendat. » Hugo Cardinalis Filium Dei, hac prostratione in terram, exemplum nobis tradere voluisse dicit, modi illius, quo coram Deo in oratione presentari debeamus⁹: « Docet orationem in humilitate esse faciendam, quia ut dicitur Eccli., xxxv: *Oratio humiliantis se nubes penetrat.* »

2. — *Procidit in faciem.* Olim mancipiorum consuetudo erat, quod quando domini eos verberibus onerare volebant, caput super genua ponerent, ut hac ratione dorsum verberibus excipiendis commodi et manifestius exhiberetur. S. Paulus de Christo ait¹⁰: *Exinanivit semetipsum, formam servi accipiens in similitudinem hominum factus; ac proinde cum Isaia in persona Æterni Patris prædixerit¹¹:* *Propter scelus populi mei percussi eum, Filius ejus ad instar humillimi mancipii dicere voluisse videtur¹²:* *Quoniam ego in flagella paratus sum.* Simon de Cassia ait¹³: « Genuflexit capite inclinato et vultu in terram defixo; nam qualis erat consistentia mentis, in eamdem transformabat et corpus. Subiecta enim erat per omnia Christi anima voluntati paternæ. » In illum igitur corporis situm, velut servus et mancipium quoddam, se compositus, ut se promptum declararet ad suscipendas omnes imminentis passionis percussionses.

3. — *Procidit.* In terram corpus suum corrue permisit, veluti ab immenso omnium peccatorum generis humani pondere pressus. Tametsi enim de hoc divino Atlante sacer textus testimonium perhibeat, quod scilicet⁵ *appendit tribus digitis molam terræ et librat in pondere montes;* attamen ponderosissimo culparum nostrorum reatu onustus procidit. Certum est enim, quod omnia scelera per

¹ PHIL., II, 8. — ² MARC., XIV, 23. — ³ LUC., XXVII, 4.
— ⁴ S. BERN. — ⁵ LUG. BRU., in Luc. — ⁶ SALMER.

⁷ SIM. DE CAS. — ⁸ LUG. BRU., in Matt. — ⁹ BED., ib.
— ¹⁰ HUG. CAR., ib. — ¹¹ PHIL., II, 7. — ¹² ISA., LIII, 8.
— ¹³ PS. VII, 18. — ¹⁴ SIM. DE CASS., — ¹⁵ ISA., XL, 10.

quinque millium et amplius annorum spatum commissa, cunctæque aliae iniuriantes ad finem usque mundi committendæ, expiari nequaquam potuerint, nisi in virtute sanguinis illius, quem communis Redemptor paulo post effusus erat¹: *Quia sine sanguinis effusione non fit remissio.* In cuius confirmationem observandum est, quod quando propheta Nathan, Deo jubente, Davidi, peccatum ejus sibi dimissum esse asseruit, non dixerit: *Dominus delevit peccatum tuum, sed² Dominus transtulit peccatum tuum.* At vero quoniam peccatum illius transtulit? Num forte in alios homines? Nequaquam, quia³ *anima quæ peccaverit, ipsa morietur. Filius non portabit iniquitatem Patris.* Scitisne quoniam hæc translatio facta fuerit? Non alio, præterquam super humeros Filii Dei, quibus tempore Passionis ipsius imponendæ erant omnes iniuriantes nostræ, ut illarum debitum penes divinam justitiam condigne dilueret. Unde Christus per os Davidis ait⁴: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores. Et quidem, ne ab exemplo Davidis (ex cuius progenie Messias humanitatem suam assumperat et cui divina secreta sua revelaverat⁵): Occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi, procul abeamus, observandum est, quod cum idem David in descriptione populi sui Dei præceptum prævaricatus esset, Deum ut sibi placaretur, obsecrans, dixerit⁵: Peccavi valde; sed precor, Domine, ut transferas iniquitatem servi tui.* Etenim divina misericordia nullum peccatum condonavit, nec condonabit unquam, nisi prius humeris Filii Dei fuerit impositum, juxta illud⁶: *Posuit in eo iniquitates omnium nostrum.* Ipse enim est, de quo dicitur⁷: *Agnus occisus ab origine mundi.* Isaia, qui per antonomasiam Prophetæ Evangelicus appellatur, ita scribit⁸: *Quasi absconditus vultus ejus et despctus (siquidem procidit in faciem suam) vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit.* S. Petrus similiter ad omnes fidèles ita scribit⁹: *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, justitiæ vivamus, cuius livore sanati estis.* Ezechias pariter in cantico suo hanc veritatem his verbis expressit¹⁰: *Tu autem eruisti animam meam, ut non periret, projecisti post tergum tuum omnia peccata mea.* Ubi Vulgata nostra in Psalmis legit¹¹: *Supra dorsum meum, etc.* Pagninus vertit: *Pervenire fecit ad eum pœnam omnium nostrum.* Hebreus textus significantius dicit: *Deus irruere fecit in eum iniquitates omnium.* Quis autem sive homo, sive Angelus infinitæ execrandorum scelerum nostrorum, ab universo genere humano commissorum, multitudinem et gravitatem comprehendere poterit, qua sacrosancti Agni immaculati humeri fuere onerati?

¹ HEB., IX, 22. — ² II REG., XII, 13. — ³ EZECH., XVIII, 4, 20. — ⁴ PS. CXXVIII, 3. — ⁵ IB., L. 8. — ⁶ II REG., XXIV, 10. — ⁷ ISA., LIII, 6. — ⁸ IB., 4. — ⁹ I PET., II, 24. — ¹⁰ ISA., XXXVIII, 17. — ¹¹ PS. CXXVIII, 3.

¹ PROV., II, 14. — ² JO., VIII, 46. — ³ PS. XXXVII, 5. — ⁴ EPH., II, 4.

meum. Considerandum quoque est, ideo peccatores peccati gravitatem non sentire, quia illud committendo, fere semper aliqua fruuntur delectatione: Christus autem pondus peccati tanto magis sensit, quantus erat infinitus horror, et nausea, qua illud, et tanquam suam, et tanquam Æterni Patris sui offensam, exhorrescebat. Præterea quemadmodum agasones, ut asinus, vel mulus onus aliquod tanto facilius portare possint, ex utroque muli latere æquipondium aliquod reponunt, ut æquabiliter portetur; ita quoque peccator, ut tanto minus intollerabile peccati pondus sentiat, æquipondium sibi facit ex misericordia et sanguine, a Salvatore nostro effuso, ad debitum nostrum solvendum, iramque Patris placandam et hoc pretium in Sacramento pœnitentiae depositavit; hanc autem alleviationem Christus non habuit, ac proinde Æterno Patri suo dicebat¹: *In me transierunt iræ tuæ et terrores tui conturbaverunt me. Ac proinde Evangelista dicebat²: Cœpit pavere, tædere et mæstus esse.*

4. — *Procidit in faciem suam.* Enim vero Salvator noster se omnibus mundi peccatis onustum videns, adeo confundebatur, ut ne faciem suam quidem ad cœlum levare præsumeret, dicente Salmerone³: « Erubescet levare faciem ad Deum, « cum peccata totius mundi sustineret, ut publicanus apud Lucam, et Esdras sanctus ille, qui dicebat: *Deus meus, confundor, et erubesco levare faciem meam ad te.* » Qui idem Salmeron in margine citat Taulerum in vita Christi, c. 7, et dicit: « Ut quidam egregius passionis Christi meditator tradit, legimus illud, et experientia probatum est, si quem Deus permitteret videre peccata sua, sicut ipse videt, præ dolore mox rumpendum esse cor illius, aut eum sensibus destituentem, ubi aspiceret quanta injuria, contemptu, vilipendio afficerit creatorem et redemptorem, Deum ac Dominum suum, et quam turpiter, quam indigne deformaverit animam suam. » Christus autem omnia peccata in se assumpserat ac si sua fuissent, cum illa gravitate et deformitate, quam in creatura rationali habent; quid mirum igitur, si contristatus fuerit, si agonizaverit, si tremuerit, si sudorem sanguineum emiserit, faciente suam præ nimia verecundia super terram prosternendo absconderit? Quod si publicanus ille, in angulo templi, in agnitione proprii nihil velut concentratus, oculos ad cœlum levare non audebat, sed percūtiens pectus suum dicebat: *Deus propitius esto mihi peccatori;* facile conhicere licet, quanto rubore vultus Christi tinctus fuerit, quando in conspectu totius curiæ cœlestis (siquidem verisimile est, quod una cum S. Michaeli, alii spiritus Angelici in horto coram Christo apparuerint) se onustum vidit omnium scelerum nostrorum deformitate,

¹ Ps. LXXXVI, 17. — ² MARC., XIV, 33. — ³ SALM., ib. — ⁴ LUC., XVIII.

maxime cum ille in Scriptura appelletur⁴, *Candor lucis æternæ et speculum sine macula.* Utique tunc dicere poterat⁵: *Tota die verecundia mea contra me est et confusio faciei meæ cooperuit me;* scilicet, ut Salmeron ait⁶: « *Præ fæditate peccatorum nostrorum, pro quibus suo sanguine et cruce expurgandis precabatur.* » Quisnam, obsecro, fuit situs S. Mariæ Magdalenæ, de qua S. Lucas ait: *Et ecce mulier, quæ erat in civitate peccatrix?* Nimis ad pedes Christi advolvebatur, non tamen ante ejus faciem se statuendo, sed retro: *Stans retro secus pedes ejus.* « *Quia reus animus,* » ut inquit D. Chrysologus⁷, « post tergum stat ad veniam, quia per culpam novit se vultus perdidisse fiduciam. » Ob eamdem igitur rationem Filium Dei super faciem suam cecidisse, eamque abscondisse asserere possumus, sciens, se ob tot peccata quæ assumpserat, indignum prorsus esse, qui coram cœli facie compareret, donec condignam pro illis exsolvisset satisfactionem. Seraphicus Doctor de S. Maria Magdalena inquit: « In pœnitente anima debet esse pudor, timor et dolor. » Ac proinde Redemptori nostro pro peccatis nostris pœnitentiam agenti non defuit in primis pudor, seu erubescencia, quia procidit in faciem suam. Non timor, quia cœpit pavere. Nec dolor, quia cœpit mæstus esse.

5. — *Procidit in faciem suam.* Simon de Cassia pie meditatur, Salvatorem nostrum in hac prostratione faciei suæ super terram, amplexari et osculari voluisse hominem, utpote quem in prima sui origine de terra plasmaverat; eumque ex diuturno e cœlo exilio revocare voluisse⁸: « *Procidit super terram, super humanam terram inclinatur, quæ rebat illam imponere super cœlum, ad quod possidendum creata erat.* » Idipsum quoque, S. Bernardinus, qui post hunc auctorem vixit, scriptum reliquit. Qui idem sanctus insuper addit, Christum in faciem suam procidisse super terram⁹: « *Ut maledictio Adæ terminaretur, de qua (Gen., III), dicitur: Pulvis es et in pulverem revertaris; nam Christus natus de terra Adæ, procidit super terram.* » Etenim Redemptor noster in hanc terram descendebat, ut damna ob culpam primorum parentum ab humano genere perpessa resarciret. Ideoque cum olim hanc terræ maledictionem inflixerit¹⁰: *Maledicta terra, spinas et tribulos germinabitib;* super terram procidit, illiusque spinas et tribulos sibi ipsi libenter imponens, eamdem ab antiqua maledictione liberare contendit¹¹. « *Procidit super terram,* » inquit Simon de Cassia, « *ut maledictio terminaretur Adæ, qua dictum est: Terra es, et in terram ibis.* » Benedixisti, Domine, terram tuam, avertisti captivitatem Jacob, remisisti iniquitatem plebis tuæ, operisti omnia pec-

⁴ Sap., VII, 16. — ⁵ Ps. XLIII, 16. — ⁶ SALMER., ib. — ⁷ CHRYSOL., S. 93. — ⁸ SIM. DE CASS. — ⁹ S. BERNARDIN. — ¹⁰ GEN., 17. — ¹¹ SIM. DE CASS.

« *cata eorum, mitigasti omnem iram tuam, avertingisti ab ira indignationis tuæ.* »

6. — *Procidit in faciem suam.* « *Alius Evangelista dicit: Procidit super terram,* » inquit Simon de Cassia¹, « *terrenos enim, non cœlestes venerat liberare.* Procidit super terram, quia de terra « *terram humanitatis assumpserat, quam de terra ipse cœlestis venerat erupturus.* » Creaverat olim hominem de terra, eique imaginem et similitudinem suam impresserat²: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram.* Quia vero homo, cum in honore esset, non intellexit, sed comparsus est jumentis insipientibus et similis factus est illis, adeoque impressam sibi imaginem per peccatum deformavit: visum sibi est opere pretium futurum, si per satisfactionem peccati et redemptionem hominis, vultus sui similitudinem terræ velut concavo eidam sigillo denuo reimprimere, sieque primitivam hominis imaginem reformaret: « *Pro imagine quam in primo considerat homine,* » inquit S. Ambrosius³, « *quam viderat diaboli arte fucatam, venit in similitudinem carnis peccati, ut hominem per Passionem ad pristinam revocaret imaginem.* »

7. — *Procidit in faciem suam.* Refert Valerius Maximus⁴ quod cum falsi cuiusdam Numinis simulacrum interrogatum respondisset, quod quisquis primus matrem suam oscularetur, is talis regnatus esset: Junius Brutus sine mora in terram procedens, eam osculatus fuit, utpote quam communem omnium matrem esse censebat. Filius Dei creator omnium terram considerat, que tamen se per rebellionem contra Deum erexit, superstitionem dæmonibus exhibendo cultum, et ideo idem Dei Filius ad divinum cultum suum eamdem reducere volens, *procidit super terram, quasi simul dicens: Nunc princeps mundi hujus ejicietur foras, etc.* Unde et contemplativus quidam pie meditatur: « *Christus in terram procedens eam hisce verbis inclamare voluisse videtur: Terra, terra, terra, audi verbum Domini. Quid illud? Terra ne operias sanguinem meum, nec habeat in te locum latendi clamor meus. Vult ut sanguis de terra emitte vocem, non similem voci sanguinis Abel, qui clamabat vindictam, sed vocem resonantem per universum orbem.* »

DISCURSUS XIII.

DE ORATIONE, QUAM CHRISTUS IN HORTO INSTITUIT, DEQUE ILLIUS MYSTERIIS ET CONDITIONIBUS DISSEMINANTUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Oratio Christi in horto efficacissima fuit. — 2. Expenduntur causæ, ob quas Chris-

¹ SIM. DE CASS. — ² GEN., I, 26. — ³ PS. LXXXIV, 13. — ⁴ S. AMB., in Symb. — ⁵ VALER. MAX.

tus in horto oraverit, sicut et aliae orationis hujus circumstantiae. — 3. Fuit devota. — 4. Fuit solitaria. — 5. Fuit humilis. — 6. Fuit discreta. — 7. Fuit perseverans. — 8. Quare hæc perfecta Christi oratio non fuerit exaudita. — 9. In tentationibus ad præsidium orationis quam maxime recurrentum est.

Orabat, dicens: *Pater, si vis, transfer calicem istum a me.* Luc., XXII, 42.

1. — Ex quo omnis actio nostra est instructio, nulla utique oratio, ut Simon de Cassia observat, excepta illa, quam Christus in cruce ad Patrem effudit, efficacior est ista, quam in horto Gethsemani ad Patrem direxit, quando orabat, dicens: *Pater si vis, transfer calicem istum a me.* En verba prædicti Simonis¹: « *Præter illam validam et claram orationem, quam Christus in cruce communem mosam orationem, quam Christus in cruce communem plevit, nullam ipsius et alicujus alterius efficacioris rem et intensiore orationem legimus, quam hortalem.* » Annales Ecclesiastici referunt², petram illam, in qua orando genua sua flexit, Christi genibus hanc secus ac si mollis cera fuisse, cedendo genuum intra se vestigia recepisse. In hoc eodem loco alias in oratione pernoctare consueverat, dicens S. Luca³: *Exiit in montem orare, et erat pernoctans in oratione Dei.* Ac proinde S. Joannes qui Christum ad eumdem locum comitari solebat, inquit⁴: « *Sciebat autem et Judas, qui tradebat eum, locum, quia frequenter Jesus convenerat illuc cum discipulis suis.* » At vero querat forsitan nonnemo curiosus, cur petra illa tunc præcise, non vero aliis temporibus, quibus idem Christus in eodem loco ferventer orabat, excavata et emollita fuerit? Ad quod responderi posset, quod *gutta cavit lapidem, non bis, sed sape cadendo.* Posset quoque dici, hanc petram illam emolliendi virtutem, non solum habuisse lacrymas, sub illa oratione a Christo effusas, verum etiam et longe magis stillantes sanguinis sui pretiosissimi guttas, super petram illam decurrentes, quia de corpore Salvatoris orantis *gutta sanguinis decurrebant in terram.* Unde et *petra scissa sunt in ejus morte, ut sacer textus ait.* Cur igitur non pariter petra, lacrymas et sanguinem patientis creatoris sui excipiens, emolliri debuisset? Denique dici potest, quod quia, ut paulo ante diximus, *nullam orationem efficaciorem et intensiorem hac legitimus, mirum non sit, quod eadem orationis vehementia et efficacia etiam ad emolliendam silicis duritatem sufficerit.*

2. — Orabat. Variae circa hanc orationem instudiantur sunt ponderationes. Examinanda enim est causa ob quam oravit, tempus item, locus et modus; sanctitas quoque orantis et meritum, nec non firma fiducia, quæ orationem hanc associavit. Porro quod primum attinet occasio hujus orationis fuit,

¹ SIMON DE CASSIA. — ² BARON., AN. 34, N. 66. — ³ LUC., VI, 21. — ⁴ JOAN., XVIII, 2.

quia se in tot angustiis positum vidit: *Foris pugnæ, intus timores erant. Inferiorem animæ suæ portiōnem in quoddam afflictionum, dolorum, nauseæ, tædii, tristitiae, acerbissimorumque tormentorum, quæ amor Dei, pro homine atrociori, quo poterat fieri modo, patiendi et moriendi avidus, et siti-bundus invenire poterat, pelagus immerserat.* *Foris erant timores,* quia traditor cum lictoribus appropinquabat, ut in eum evibraret, quæ maligna et invida, sanguinisque sui sitibunda Synagoga intra triginta tres annos acuerat, fulmina. Negotium pro quo orabat adeo erat arduum et magni ponderis, ut post quinques mille et amplius annos nec in celo, nec in terra simile tractatum fuerit; siquidem pro redēptione generis humanis orabat. Daturus post triginta annos prædicationi sua exordium, per quadraginta dies in desertum quoddam se subduxit. Electurus Apostolos, erat pernoctans in oratione. At vero neutra harum duarum orationum proportionem aliquam habet cum oratione facta in horto, siquidem ibidem agebatur de negotio adeo arduo, ut S. Patres illud negotium omnium seculorum appellare non dubitarent. Porro locus in quo oravit fuit mons Oliveti et hortus quidam huic contiguus, isque, ut in discursu tertio hujus tractatus diximus, multis ex capitibus turgens mysteriis. Tempus orationis aptissimum fuit ad mentem in silentio nocturno ad Deum elevandam¹: *In noctibus extollite manus vestras in Sancta et benedicite Dominum.* Modus porro, quo oravit, admirabilis fuit, prout in discursu precedenti vidimus. Meritum quoque, dignitas et sanctitas personæ orantis, nunquam sibi habuit, aut habere poterit parem. Si enim verum est, quod S. Joannes ait, scilicet²: *Quod si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, ut quicquid petierimus, accipiemus ab eo;* quis unquam de sui exauditione majorem habere poterat confidentiam et securitatem, quam Christus, de quo Spiritus veritatis testatur, quod³ *peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus?* Non sine magno sacramento Evangelistæ hanc orationem cum omnibus suis circumstantiis punctualissime descripsérunt, utpote quæ, ut probabimus, multas habet conditiones, quas Magistri spirituales ad orationem requirere solent. Etenim Incarnata Sapientia in hanc orationem omnes inseruit divinæ facundiæ rhetoricos colores, ut tanto facilius audiatur et exaudiatur. Etenim hæc oratio fuit devota, solitaria, humili, discreta et perseverans, prout per sequentes numeros probabimus.

3. — Fuit igitur in primis *devota*, quia ut tenebris in se devotionis excitarat affectus, inquit: *Pater mi, Abba pater.* « Blandientis enim vox, » inquit Lucas Brugensis⁴, « pium declarat invocan-

« tis affectum et hinc benevolentiam, hinc fiduciam concilians. » Ante hunc vero Simon de Cassia dixerat⁵: « Pater mi et omnium, sed mi plus, quam omnium. Allocutio pia, allocutio humili, allocutio amabilis, inflexivam possidens omnino virtutem. Hanc allocationem omnibus orare voluntibus prædocuerat dicens: *Cum oratis, dicite: Pater noster.* Sed ipse singulari filiatione atque amore dixit: *Pater mi et non noster.* » Potest quoque hujus orationis devotio deduci ex situ orantis, quia corpore et vultu in terram prostratus orabat. Moyses erectus stans orationem fecit, quando suorum contra Amalecitas implorabat victoriam. Eliseus ambulando orabat, quando puerum mortuum revocaturus erat in vitam. Elias caput suum inter genua ponens impetravit pluviam. David super pavimentum extensus oravit⁶: *Adhæsit pavimento anima mea.* In hac autem oratione, Redemptor noster omnes in se prædictorum orantium situs expressit. Siquidem in pedes erectus orabat, quia saepius a terra surrexit, etiamnum orans. Oravit ambulans, quando suos visitavit Apostolos dormientes. Capite inter genua posito oravit, quia procidit in faciem suam. In terram extensus oravit, quia procidit super terram.

4. — Fuit pariter hæc oratio *solitaria*, Ludolpho Carthusiano, qui hanc circumstantiam in hac oratione primo loco notavit, dicente⁷: « Solitaria erat. Est enim oratio elevatio mentis in Deum. Melius fit quando homo est sequestratus ab aliis. » Porro locus, in quo ferventem hanc orationem fecit, prout ex Adriatico colligitur, concavus, id est, in rupe quadam excavata et concentrata, extra civitatem Jerosolymitanam, in situ solitario et ab omni perturbatione sequestrato, positus erat. Hoc quoque fine, scilicet ut oratio sua solitaria esset, e Cenaculo Syonitico discedens et in solitudinem egressus, aliquot Apostolos a se procul removerat⁸: *Avulsus est ab eis, quantum jactus est lapidis, id quod notans Simon de Cassia, ait⁹ :* « Dimitt verus orator discipulos octo. Dimitt et tres, et totum ad seipsum se colligit. » S. Paulus, de Redemptore paciente scribens, ait¹⁰: *Christus assistens Pontifex futurorum bonorum, per amplius et perfectius tabernaculum, non manu factum, id est, non hujus creationis, neque per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta, æterna redēptione inventa.* Sicut igitur summus Sacerdos solus, ad faciendam orationem, Sancta Sanctorum ingrediebatur, ita Christus sequestratis a se Apostolis, solus oravit.

5. — Fuit etiam hæc oratio *humilis*, quia humiliavit semetipsum. In cujus humilationis signum extendit se super terram, prout notat Ludolphus

¹ Ps. CXXXIII, 2. — ² JOAN., III, 21. — ³ I PET., II, 22.
— ⁴ LUC. BRUG., in Matt.

¹ SIM. DE CASS. — ² PS. CXVIII, 23. — ³ LUDOL. CART.
— ⁴ LUC., XXI, 41. — ⁵ SIM. DE CASS. — ⁶ HEB., IX, 11.

Carthusianus inquiens¹: « Fuit humilis, quia in faciem suam procidit. » Poterat quidem Christus Æterno Patri suo personæ suæ representare dignitatem et infinita merita, utpote cuius unicus dumtaxat actus voluntatis, una stilla sanguinis, unica lacrymula, unicum denique suspirium, ad obtinendum quicquid volebat et ad mille mundos redimendos sufficiebat, et tamen instar vilis ejusdam vermiculi, qui per terram repens ab unoquoque pedibus conculcatur, Æterno Patri se presentavit, quasi diceret²: *Ego autem vermis sum, et non homo, opprobrium hominum, et abjectio plebis; omnes videntes me deriserunt me.* Hæc enim omnia paulo post in illo adimplenda erant.

6. — Fuit preterea *discreta*, quia in postulatione sua in Æterni Patris sui se resignavit beneplacitum et voluntatem, inquiens: *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* Circa quæ verba Simon de Cassia ait³: « Hæc enim omnis orationis est conclusio verior, ut nihil velimus, nihilque petamus, nisi quod dare velle credimus bonorum omnium largitorem. Improba est petitio, quæ datoris supergreditur voluntatem, digna autem exauditione cognoscitur, si submittitur voluntati. Quia nescimus, quid velit impendere dives in omnibus divina Majestas, omnis nostra petitio in sua est voluntate claudenda. Hæc est omnis perfecti hominis tota et indubitate perfectio, voluntatem habere in omnibus deiformem. » Ideo in oratione Dominicæ, quam Incarnata Sapientia ipsam composit, inter alias præcipuas petitiones hæc quoque tradita fuit: *Fiat voluntas tua sicut in cœlo et in terra.* S. Leo ponderans verba illa: *Verumtamen non mea, sed tua voluntus fiat, inquit⁴:* « Hæc vox capitilis salus est totius corporis. Hæc vox omnes fideles instruxit, omnes confessores accedit, omnes martyres corouavit. Nam quis mundi odia, quis tentationum turbines, quis posset persecutorum superare terrores, nisi Christus in omnibus et pro omnibus patiens Patri diceret: *Fiat voluntas tua? Discant igitur hanc vocem omnes Ecclesiæ filii, magno pretio redempti, gratis justificati.* »

7. — Fuit denique oratio hæc perseverans. Nam ut S. Lucas scribit⁵: *Factus in agonia prolixius orbat.* S. Marcus ait⁶: *Et iterum abiens oravit eundem sermonem.* S. Mattheus dicit⁷: *Oravit tertio eundem sermonem.* Porro circa hanc triplicem orationem, variae sunt sacrorum interpretum sententiae. Rabanus ait⁸: « Tribus vicibus Dominus oravit, ut nobis demonstraret, omni tempore instantum, et clementiam divinam semper esse deprecandam, quatenus de præteritis peccatis veniam et a præsentibus malis tutelam, atque de futuris periculis

¹ LUDOLP., ib. — ² PS. XXI, 7. — ³ SIM. DE CASSIA. — ⁴ S. LEO, S. 7 de Pass. — ⁵ LUC., XXII, 43. — ⁶ MARC., XIV, 49. — ⁷ MATT., XXVI, 45. — ⁸ RABAN., in Matt.

« cantelam tribuat. » Subdit et aliud hujus triplicatæ orationis mysterium, dicens: « Sciamus, omnem nostræ orationis formam ad Patrem, et Filium, et Spiritum Sanctum, unum Deum omnitem potenter esse dirigendam. » S. Paschalias similiter idem exponit mysterium, dicens⁹: « Patet sensus, quod non sine magni mysterii causa sub hoc numero Dominus oraverit, qui aut continuare preces suas poterat, aut semel impetrare, sed tertio orat, ut nos doceat. Nos autem pro tribus oramus, ut de præteritis et præsentibus eripiatis malis, nec non et de futuris, et non nisi ad SS. Trinitatem, qui Deus est unus, recte oramus, quia sic tertio ad nos revertimur, qui in carne et anima ac spiritu vivimus et sumus. » S. Thomas in confirmationem hujus observat, Ecclesiam hanc introduxisse consuetudinem, ut in fine omnium orationum trium divinarum personarum subnectatur invocatio, sicut etiam in fine uniuscujusque Psalmi. S. Anselmus alias hujus triplicatæ orationis tangit rationes¹⁰: « Prima est, quia delicate nutritus fuit, utpote Filius virginis et de stirpe regis natus: quia nobiles magis do- lent, quam ignobiles. Secunda, quia tanta angustia eum invasit, quod guttas sanguineas sudavit de toto corpore, quia Deus fuit et omnia quæ pati debuit, præscivit, videlicet conspuitiones, blasphemias, flagellationem, crucifixionem. Tertia quia præscivit, quod Judæi non deberent ei misereri. » Et vero prima vice orationem suam per spatium integræ horæ produxit, prout ex sequentibus Christi verbis deducitur¹¹: *Sic non potuisti una hora vigilare mecum?* Unde Lyranus sequens elicit documentum¹²: « Quod scilicet in majori necessitate magis debet homo orationi instare. » Neque abs re erit hoc loco aliud adducere documentum, quod Salmeron super illa S. Marci verba: *Oravit eundem sermonem, in hæc verba tradit:* « Nec fastidire debes lectionem ejusdem psalterii qualibet hebdomada, vel ejusdem orationis repetitionem, ut facit Ecclesia in Litaniis et in quibusdam responsoriis. » Idipsum quoque Hugo Cardinalis notaverat, dicens¹³: « Per hoc quod tertio oravit eundem sermonem, ostendit, non esse nugatoriam, vel fastidiosam repetitionem ejusdem orationis coram Domino, quia nihil sonat dulcius in aure Domini. »

8. — Verum enim vero si ita est, quod hæc Christi oratio omnes suas partes in gradu perfecto habuerit, quamobrem igitur exaudita non fuit? Hanc eamdem objectionem Dionysius Carthusianus prævenit, dicens¹⁴: « Objici potes, quod in Psalmo in persona Christi dicitur: *Deus meus clamabo per diem, et non exaudiens, et nocte, et non ad*

¹ S. PASCH., in Matt. — ² S. ANS., Dial. de Pass. — ³ MATT., XXVI, 40. — ⁴ LYRAN., ib. — ⁵ HUGO CARD., in Matt. — ⁶ DIO CART., ib.